

MAEȘTRI BIJUTIERI: GERHARD SENDEL

Vis-a-vis de "Sturegallerian", cel mai elegant centru comercial din Stockholm, la a cărui proiectare și-a adus contribuția arhitectul Octavian Ciupitu, contribuție de care am vorbit în numărul 3/1995 al CURIERULUI ROMÂNESC, pe strada Grev Ture, se află un atelier-magazin de bijuterii. Nu poți să treci pe lângă vitrina aceea mare în care sunt expuse creații de vis în aur și pietre prețioase, fără să te oprești și să admiri acele bijuterii măiestrit lucrate, de ultima modă! Dar, din păcate, prețurile sunt pe măsura măiestriei! Prin vitrina mare vezi și ce se întâmplă înăuntru: un bărbat, trecut ușor peste 60 de ani, cu păr alb, cu un șorț de piele, se apleacă asupra unui strung, meșteșugind ceva.

Am trecut adesea prin fața acestui magazin fascinant, și deși m-am cutremurat văzând prețurile, am rămas un timp să admir obiectele din vitrină. Doream să-mi fac un inel cu un model special, căci aveam atât aurul cât și pietrele necesare, dar nu prea-mi venea să intru să întreb cât m-ar costa manopera, căci bănuiam un preț exorbitant. Într-o bună zi am făcut-o! Am sunat la ușa și am fost lăsată să intru. Am arătat ce vreau și am întrebat cât m-ar costa manopera pentru a-mi confecționa un inelul gândit de mine. După ce s-a uitat la material și a analizat modelul propus de mine, mi-a spus suma. Era așa cum îmi imaginasem. Desigur că merita să plătesc suma cerută ca să am un inel semnat "Sengel", dar...

Am mai stat puțin de vorbă, conversația plecând de la prețul ridicat al manoperei și am ajuns la o discuție foarte interesantă despre creația de bijuterii moderne în Stockholm și în lume, despre investiții în bijuterii, ca și despre alte probleme ale societății suedeze.

Silvia Constantinescu: Ți admiri bijuteriile din vitrină de mulți ani. Sunt divine! Aș dori să-ți pun câteva întrebări legate de meseria ta, dar doresc ca mai întâi să-mi povestești: Cine ești și cum ti-ai început activitatea de bijutier?

B.S.: Eu am crescut într-o familie de ingineri în Austria. Cred că și eu am talent de "inginer", dar am, consider eu, și alte talente. Sunt interesat de artă, îmi place să desenez. De aceea în tinerețe am ales să studiez la Școala de Arte și Meserii din Graz, de unde sunt eu. Această școală avea diferite secții - sculptură, aurărie, pictură, etc. Am ales secția de aurărie, dar am studiat, bine-nțeleș și istoria artei. Studiul a durat 4 ani, între 1950-1954.

După terminarea studiilor m-am orientat pentru a găsi de lucru către Germania, căci Austria avea probleme economice după război. În Germania am lucrat mai întâi la Lüneburg, apoi la Ulm și în alte localități. Aici era enorm de lucru. În 1957 am venit într-o excursie în Suedia. Țara era așa de frumoasă...! M-a fermecat! Se vedea limpede că aici nu fusese război. Totul era bine așezat și ca ordine și social. Și atunci mi-am spus: de ce să nu încerc să lucrez aici 2-3 ani? Am solicitat de lucru și am găsit imediat. Din 1958 am început să lucrez un an și încă un an, și încă un an... Și așa au trecut 42 de ani în Suedia!

S.C.: A fost visul tău să devii bijutier?

B.S.: Nuuu! Eu am fost interesat de artă, în general. Profesorii mei considerau că ar fi potrivit ca eu să urmez secția de sculptură, să devin sculptor, dar eu am considerat că, pentru a fii sculptor, trebuie să fii un geniu. Și eu n-am fost sigur că sunt un geniu! Dacă nu ești un geniu, dacă nu devii un sculptor extrem de mare, de recunoscut în toată lumea, nu poți trăi din această meserie. Cunoșteam mulți

sculptori care erau nevoiți să paractice și alte munci, ca să poată exista ca sculptori.

S.C.: Cum s-a dezvoltat activitatea ta după ce ai ajuns în Suedia?

B.S.: Mai întâi am fost angajat 2 ani la diferite firme, ca în 1969 să-mi deschid firma mea personală. Asta s-a petrecut în 1969 prin preluarea unei firme din Kungsholmen, care era gata de faliment. M-am mutat apoi pe Sveavägen, unde am lucrat între 1969-1989, unde am deschis un "shop", iar în 1989 am deschis acest atelier-shop aici, pe strada Grev Ture.

S.C.: Te ocupi și de design și de execuție?

B.S.: Amestecat. Pentru a face un desing special trebuie să ai timp; dacă te ocupi prea mult de partea de desing nu rezolvi problemele economice cotidiene; apoi, cererea clienților în această parte a

personale".

S.C.: Crezi că preceptul suedez "Să nu crezi că ești cineva!" începe să-și diminueze influența în aprecierile etice în Suedia?

G.S.: Viața socială și condițiile de muncă s-au schimbat în Suedia în ultimii ani. Cariera este acum mult mai mult în centru. Nu am cunoștințe suficiente ca să apreciez situația din întreaga țară, dar modul de viață și gândire din Stockholm, mai precis din acest cartier, atunci când eu am venit aici, în 1957, față de cel de acum, este cu totul altul. Poate este vorba de privilegiul de a avea un anumit cerc de clienți... Sunt sigur însă că în orașele mici sau la țară oameni păstrează modul de gândire "colectivist"! Acolo nu este prea mult loc pentru "individualism".

S.C.: Bijuteriile au arătat ce posibilități financiare are purtătorul, ce rang poartă posesorul. S-a schimbat astăzi în vreun fel aceasta?

G.S.: Aș putea spune că există o "forță" în om, care nu s-au schimbat în ultimile 3000 de ani, care face ca omul să dorească să arate că este mai grozav decât alt om, că a realizat ceva în viață.

S.C.: La realizarea unei bijuterii participă metalele prețioase pe de o parte și pietrele prețioase pe de altă parte. Tu ca giuvaergiu, ce preferi? Să faci bijuterii numai din metale, sau să ai metalul ca suport și piatra predominantă? Care este metalul tău preferat?

S.G.: Eu lucrez cel mai mult cu aur; platina este cel mai fin metal, dar din punct de vedere practic, cere timp dublu să-l prelucrez, pentru că opune foarte mare rezistență. Argint nu folosec foarte mult, pentru că argintul nu se potrivește cu pietrele prețioase, pentru că este foarte moale și de aceea este mai greu de lucrat. El cere mai multe momente de lucru decât aurul, mai ales la sudat, la șlefuit... Dar el este foarte bun însă la tacămuri, căni de cafea, etc. Oamenii cumpără foarte mult tacămuri din argint, dar mă întreb: Cât de des le folosesc? Cel mai mult timp zac în cutii și sunt scoose când vin musafirii ca să se arate că există posibilitatea financiară... Și să nu uităm că dacă pui o masă cu argintărie, trebuie să ai și porțelan adecvat, pahare de cristal, față de masă fină, etc., etc. Cât de multă lume are posibilitatea și mai ales timp pentru asta astăzi, când nu-ți permiți să ai pe

cineva care să te ajute cu treburile casei?! Dar să revin la întrebarea ta. Eu cred că a face bijuterii numai din metal este puțin prea banal. În bijuteriile pentru femei, consider eu, piatra are mare importanță, ea dă viață unei bijuterii, accentuează personalitatea... Piatra mea favorită este smaragdul. Smaragdul a fost la modă prin anii '60, astăzi aproape de loc. Lumea însă apreciază, în proporție de 90%, diamantul. Și nu nemotivat. Diamantul este practic prin aceea că este alb, poți să-l porți la orice oră, este ușor să-l combini cu orice vestimentație, și mai ales, se uzează greu. Celelalte pietre, după un timp devin puțin "uzate", căci sunt foarte "sensibile" la o purtare zilnică, de exemplu smaragdul dacă-l lovești se poate sparge. Diamantul, ca și rubinul și safirul sunt cu mult mai rezistente. Ce piatra alegi, are foarte mult de a face cu culoare pielii. De exemplu aici în Nord, pielea este mai palidă, suedezi în general au culori mai palide. Pentru suedezi este puțin nepotrivit să poarte pietre colorate.

Gerhard Sengel în atelierul său din strada Grev Ture din Stockholm.
Foto: Octavian Ciupitu / © CR.

orașului este foarte mare; cei mai mulți doresc anumite modele. Eu m-am specializat în a crea și executa inele. Și aș putea spune că majoritatea clienților vor să aibe inele. Ele sunt baza venitului; circa 70% din execuția mea sunt inelele astăzi. Înainte se făceau bijuterii pentru petreceri, evenimente speciale, cum ar fi coliere, diademe, brățări mari, inele voluminoase. Dar s-a schimbat. Astăzi femeile doresc să aibe bijuterii pe care să le poată folosi zilnic, să fie mult mai practice. Asta înseamnă că este vorba de bijuterii ieftine. Ele trebuie să fie funcționale, să urmeze vestimentația. Femeile care au ajuns pe un anumit loc pe scara socială, vor să arate unde au ajuns. Bijuteriile pe care le poartă fac parte din modul de a indica locul pe scara socială. Această schimbare a survenit în anii '70, căci până atunci domnea un mod de gândire "colectivist". În ultimi 10 ani am remarcat că s-a petrecut o schimbare. Oamenii au devenit din nou mai indivizi. Această schimbare pentru mine ca artist este foarte pozitivă. Acum fac "obiecte